

महाराष्ट्र शासन
कारागृह व सुधारसेवा विभाग
अपर पोलीस महासंचालनालय व महानिरीक्षणालय,
कारागृह व सुधारसेवा, महाराष्ट्र राज्य,
दुसरा मजला, जुनी मध्यवर्ती प्रशासकीय इमारत, पुणे-०१.

फोन क्र.: (०२०) २६१२३५६३

E-mail ID: igoffice.jud-mh@gov.in

फॅक्स क्र.: (०२०) २६१२५८७८

Web Site : mahaprisons.gov.in

परिपत्रक

जा. क्र.: न्यावि/परिपत्रक/बंदी मुला./सर्वसमा./२४/१५/२०२४, कक्ष-९(३), दि.: २२/०३/२०२४.

विषय: कारागृहातील बंद्यांना देण्यात येणा-या मुलाखत /दुरध्वनी सुविधा/ ई-मुलाखती बाबत.

- संदर्भ:** १. मुख्यालाकडील परिपत्रक क्र. न्यावि/बंदीमुलाखत/सर्वसमा/१२१८७/२०२३, कक्ष-९(३), दि. २७/१२/२०२३ व दि. १६/१/२०२४ रोजीचे परिपत्रक.
२. मुख्यालयाकडील शुध्दीपत्रक क्र.१७५५/२०२४, दिनांक २२.०२.२०२४

प्रस्तावना:

कारागृहात दाखल झालेल्या बंद्यांना कारागृह नियमावलीतील तरतुदीनुसार त्यांचे कुटुंबियांशी भेट होणेकरीता वेगवेगळ्या माध्यमांद्वारे 'मुलाखत सुविधा' देण्यात येत आहे. सदर सुविधेत दुरध्वनी सुविधा तसेच ई-मुलाखत व व्हिडीओ कॉन्फरन्सींग तसेच प्रत्यक्ष भेट यांचा समावेश केलेला आहे. सदर परिपत्रकांमध्ये सुसुत्रता असणे गरजेचे आहे. जेणेकरून बंदी मुलाखत कार्यपध्दतीत तांत्रिक अडचणी निर्माण होणार नाहीत. या करीता बंदींना त्यांचे जवळचे नातेवाईक व इतरांसोबत मुलाखत कक्ष, दुरध्वनी (स्मार्टकार्ड), प्रत्यक्ष भेट (गळाभेट), वकील भेट, ई-मुलाखत (व्हिडीओ कॉन्फरन्सींग) द्वारे संवाद साधण्याच्या पध्दतीत एकच सर्व समावेशक मार्गदर्शक सुचना / कार्यपध्दती असावी ही बाब मुख्यालयाचे विचाराधीन होती.

त्या अनुषंगाने बंदी मुलाखत/ दुरध्वनी सुविधा/ ई-मुलाखत बाबत या कार्यालयाने दिनांक २७.१२.२०२३ व दि. १६/१/२०२४ अन्वये निर्गमित केलेली परिपत्रके व दि.२२.०२.२०२४ रोजीचे शुध्दीपत्रक व या विषयावरील इतर सर्व परिपत्रके अधिक्रमित करण्यात येवून खालील प्रमाणे एकत्रित सुधारीत मार्गदर्शक सुचना निर्गमित करण्यात येत आहेत:

१. मुलाखत कक्ष:

१) बंद्यांना देण्यात येणा-या मुलाखती ह्या न्यायाधिन बंद्यांना आठवडयातुन एक वेळा त्यांचे जवळचे नातेवाईक व मित्र यांना महाराष्ट्र कारागृह नियमावली १९७९ मधील प्रकरण क्र. ३१ (पान क्र. ४२७) Facility to Prisoners मधिल नियम क्र. ४ (i) मध्ये तरतुद आहे.

त्याचप्रमाणे महाराष्ट्र शासन राजपत्र असाधारण भाग-चार-अ दिनांक ०६ जानेवारी २०१५ अन्वये सिध्ददोष बंधांना प्रत्येक महिन्याला दोन मुलाखती अनुज्ञेय आहेत. परंतु बंदीने कारागृहात दाखल होते वेळी किंवा एक महिन्याच्या आत त्यास भेटीकरीता येणाऱ्या कुटुंबातील नातेवाईक व एक किंवा दोन मित्रांची नावे कारागृहास लेखी कळविणे आवश्यक आहे. सदरची नावे घेण्याची जबाबदारी अधीक्षकांची राहिल. तसेच संबंधीत अधीक्षक यांनी बंदीचे मित्राची खात्री करूनच भेट देण्यात यावी.

२) बंधांना त्यांचे नातेवाईकांशी भेट देताना तुरुंग अधिकारी यांनी स्वतः दक्ष राहून आक्षेपार्ह बोलणे, कोणताही गैरप्रकार अथवा नियमबाह्य संदेशाची देवाण-घेवाण होणार नाही याची दक्षता घेण्यात घ्यावी व नियमबाह्य कृत्य, हावभाव आढळल्यास ते कारागृह अधीक्षकांच्या निदर्शनास आणावी व योग्य ती कार्यवाही करावी.

त्या अनुषंगाने बंदी मुलाखत ही कारागृह नियमावली नुसार प्रत्येक मुलाखत २० (वीस) मिनीटांपर्यंत असेल. याबाबतची अंमलबजावणी नियमितपणे व काटेकोरपणे करणेत यावी.

३) वरीष्ठ तुरुंग अधिकारी यांनी मुलाखत चालू असलेल्या जागी दिवसातुन एक ते दोन वेळा स्वतः भेटी देऊन नियंत्रण ठेवावे आणि आपल्या भेटीचा वृत्तांत नोंदवही क्रमांक १३ मध्ये नोंदवावा.

४) अधीक्षकांनी दररोज एक वेळा तरी अचानक भेट देऊन मुलाखतीच्या कामावर लक्ष ठेवावे, तसेच या भेटीची नोंद नोंदवही क्र. १२ मध्ये ठेवावी.

५) बंदी मुलाखत कक्षात गैरप्रकार होत असल्याचे आढळून आल्यास अधीक्षकांनी संबंधीत रक्षक व तेथील कर्तव्यावर असलेल्या तुरुंग अधिकारी यांच्यावर शिस्तभंगाची कारवाई करावी व वरीष्ठांना अहवाल सादर करावा.

६) बॉम्बस्फोट व गुंडटोळीतील बंधांच्या भेटीदरम्यान योग्य व लायक अशा अधिकारी / कर्मचाऱ्यांची नेमणूक करावी.

७) विभागीय कारागृह उपमहानिरीक्षक यांनीही कारागृह भेटीच्यावेळी न विसरता मुलाखत चालू असताना अचानक भेट द्यावी. तेथील मुलाखत नोंदवही काळजीपूर्वक पाहावी व स्वाक्षरी करावी.

८) बंधांच्या भेटीकरीता आलेल्या नातेवाईकांकडून अर्ज घेण्यात यावा आणि कारागृहातील बंदीजनांकरीता उपयोगात आणलेली नोंदवही महाराष्ट्र कारागृह नियमावलीतील (Facilities to Prisoners) नियम क्र. ७ मधील विहित नमुन्यात ठेवण्यात यावी. तसेच सदरची कार्यवाही ई-प्रिझन्स प्रणालीवर कार्यान्वीत करावी. बंदीजनांना मुलाखत कक्षात प्रवेश करण्यापुर्वी व मुलाखत संपल्यानंतर बाहेर पाठवताना बंधांची सर्वकष अंग झडती महाराष्ट्र कारागृह नियमावलीतील (Facilities to Prisoners) नियम क्र. ९(६) अन्वये काटेकोरपणे घेणे आवश्यक आहे.

९) भेटीच्या खोलीमध्ये प्रवेश करण्यापुर्वी बंदीजनांच्या नातेवाईकांकडे पिशव्या व इतर वस्तुंसहीत मुलाखत कक्षात प्रवेश देऊ नये.

१०) ज्या बंधांची निवड समितीमार्फत खुले कारागृहाकरीता निवड झाली आहे. परंतु सोई अभावी अथवा खुले कारागृह निर्माणाधीन असल्याने अशा बंधांना तात्पुरत्या स्वरूपात बंद कारागृहातच दाखल करण्यात आलेले आहे, अशा बंधांना शक्य झाल्यास खुले कारागृहातील बंधांचे धर्तीवर खुल्या व मोकळ्या वातावरणात अधिकारी / कर्मचारी यांच्या निगराणी / पर्यवेक्षणाखाली व बंदीच्या नातेवाईकांच्या ओळखीची खात्री करून व मुलाखतीबाबतच्या तरतुदींच्या अनुषंगाने आवश्यक त्या नोंदी घेऊन भेट देण्याची कार्यपध्दती अनुसरण्यात येईल.

११) नातेवाईकांच्या मुलाखतीची वेळ नियमावलीनुसार सकाळी ९.०० ते ५.०० राहिल. तथापि, या बाबत आवश्यकतेनुसार वेळेत बदल करण्याचा अधिकार अधीक्षकांना राहिल.

२. दुरध्वनी सुविधा:

१) महाराष्ट्र शासन जेएमएल-१३१३/प्र.क्र.-२९५/तुरूंग-२ दिनांक १५.०१.२०१५ अन्वये सदर सुविधा कारागृहातील शिक्षाधीन / न्यायाधीन बंधांकरिता सुरू करण्यात आली होती.

२) ज्या कारागृहांत ॲलन ग्रुप स्मार्टकार्ड दुरध्वनी सुविधा उपलब्ध आहे त्या कारागृहातील सर्व बंधांना आठवड्यातून तीनदा प्रत्येकी ०६ (सहा) मिनीटापर्यंत दुरध्वनी सुविधा उपलब्ध करून द्यावी. सदर दुरध्वनी सुविधेसाठी प्रतिमिनीट ०१ (एक) रुपया अनुसार दुरध्वनी खर्चाची वसुली त्यांचे वेतन/खाजगी पैशामधुन करावी. यासंदर्भातील नोंदवह्या अचुक व काटेकोरपणे ठेवण्यात याव्यात.

यामध्ये कुटुंबातील नातेवाईक, मित्र व वकीलांचा देखील समावेश राहिल. तसेच यामध्ये ४ (चार) नातेवाईक/ मित्र व १ (एक) वकीलांचा मोबाईल नंबर देऊ शकतील.

परंतु ज्या कारागृहात ॲलन ग्रुप मार्फत स्मार्टकार्ड दुरध्वनी सुविधा सध्या उपलब्ध नाही अशा कारागृहात तेथील अधीक्षकांनी बंदीसंख्या व उपलब्ध संच या नुसार त्यांचे स्तरावर निर्णय घ्यावा.

३) ज्या बंधांना दुरध्वनी सुविधा अनुज्ञेय आहे अशा बंधांच्या कुटुंबियांच्या दुरध्वनी नंबर पडताळणी करून ऑनलाईन एसडीआर चेक करून खात्री झाल्यानंतरच उक्त दुरध्वनी क्रमांकावर दुरध्वनी सुविधा देण्यात येतील. जर बंधांच्या नातेवाईकाकडे मोबाईल क्रमांकाच्या SDR चा पुरावा नसल्यास नविन मोबाईल खरेदी करण्याच्या सुचना कराव्यात. त्याप्रमाणे पुढील कार्यवाही करण्यात यावी.

४) अपवादात्मक परिस्थितीत, सुखद किंवा दुःखद प्रसंगी मानवतेच्या दृष्टीकोनातून सदर महिन्यात अधीक्षक बंदीस त्याचे विनंती नुसार चार अतिरिक्त कॉलची सुविधा देऊ शकतात. तसेच अशा प्रसंगी उक्त दुरध्वनी क्रमांका व्यतीरिक्त इतर दोन क्रमांकावर फोन करू शकतात. त्यापेक्षा अधिक कॉलची आवश्यकता असल्यास विभागीय कारागृह उपमहानिरीक्षक याबाबत निर्णय घेतील.

५) कारागृहातील पाकीस्तानी बंदी वगळून इतर सर्व बंधांना दुरध्वनी सुविधा देण्यात यावी. परंतु सदर सुविधेमध्ये गैर प्रकार (Illegal Instruction etc.) होणार नाही याची दक्षता घ्यावी.

६) एखादया बंधांच्या बाबतीत संशय आल्यास सदर प्रकरणी SDR/Recording ची तपासणी करून आक्षेपाई बाबी आढळल्यास कायदेशीर कारवाई करण्यात यावी.

३. शिक्षाबंधांच्या कारागृहाबाहेरील १८ वर्षाखालील मुले-मुली व १८ वर्षाखालील नात/नातू/ भाऊ-बहीण यांची प्रत्यक्ष भेट (गळाभेट):

कारागृहातील शिक्षाबंधांची शिक्षा भोगून पुर्ण झाल्यानंतर त्यांच्या कुटुंबातील व्यक्तींनी आणि समाजाने त्यांना स्विकृत करून आणि त्यांना समानतेची वागणूक मिळावी आणि बंधांना आपल्या कुटुंबाबद्दल सहानुभुती व आपूलकी निर्माण होण्याच्या व कारागृह विभागाच्या सुधारणा व पुर्नवसन या ब्रिद वाक्याच उद्देश साध्य होण्याच्या दृष्टीने शिक्षाधीन बंदी आणि त्यांच्या १८ (अठरा) वर्षाखालील मुले-मुली, नात-नातू व भाऊ-बहीण यांची समक्ष भेट घडवून आणणे

आवश्यक आहे. जेणेकरून समक्ष भेटीत बंदी व त्यांचे नातेवाईकांमध्ये सुसंवाद झाल्याने, घरापासून जास्त कालावधीसाठी लांब राहिल्याने येणारी निराशा कमी होण्यास मदत होईल. कारागृहातील महिला व पुरुष बंधांच्या कारागृह बाहेरील १८ (अठरा) वर्षाखालील मुले-मुली, नात/नातू/भाऊ-बहीण यांची भेट घेण्याची तीव्र इच्छा असते. त्या अनुषंगाने खालील प्रमाणे कार्यपध्दती अवलंबण्यात यावी:

१) मा. उच्च न्यायालय, मुंबई येथे दाखल असलेली मुळ याचिका क्र. १०७/२०१४ मध्ये दि. २३/३/२०१७ रोजी दिलेल्या आदेशाच्या अनुषंगाने महिला शिक्षा व न्यायाधिन बंदी यांच्या १८ (अठरा) वर्षाखालील मुले-मुली यांची महिन्यातून दोन वेळा दिनांक निश्चित करून समक्ष भेट देण्यात यावी.

२) महाराष्ट्र शासन महिला व बालविकास विभाग शासन परिपत्रक क्र. संकीर्ण २००४/प्र.क्र.५३/का-३, दि. ३१/१/२००५ अन्वये महिला व बालविकास विभागाचे अंतर्गत कार्यरत असलेल्या शासकीय किंवा अशासकीय निवासी संस्थेत (बालगृह इत्यादी) असलेल्या कारागृहातील महिला बंधांचे मुलांची संपर्क अधिकारी असलेल्या परिविक्षा अधिकार्याच्या मदतीने समक्ष भेट घडवून आणवी.

३) शिक्षा बंदी व त्यांची १८ वर्षाखालील मुले व १८ वर्षाखालील नात-नातू व भाऊ बहीण यांची ०६ (सहा) महिन्यातून एकदा दिनांक निश्चित करून समक्ष भेट देण्यात यावी.

४) भेटीच्या दरम्यान बंधांच्या मुलाची / नात-नातू व भाऊ बहीण यांची योग्य पडताळणी करून सुरक्षेची आवश्यक ती खबरदारी घेण्यात यावी.

५) बंधांचे ०६ (सहा) वर्षे वयापर्यंतच्या मुलांना पालक / आई-वडील (केवळ एकच व्यक्ती) याचे सोबत समक्ष भेट देण्यात यावी. परंतु बंधांचे ६ ते १८ वर्षे वयापर्यंतच्या इतर मुलांसोबत आलेले इतर पालक / नातेवाईक यांना नियमानुसार मुलाखत कक्षातूनच भेट देण्यात यावी.

६) समक्ष भेटीच्यावेळी महिला / पुरुष बंदी त्यांच्या मुलांना कारागृह उपहारगृहातील वस्तु तपासणी करून देऊ शकतात.

७) बंधांचे वरील नमुद नातेवाईकांना प्रत्यक्ष भेट देण्यापुर्वी ते त्यांचे रक्ताचे नातेवाईकच असल्याची खात्री / पडताळणी योग्य त्या पुराव्यांसह करण्यात यावी.

८) कारागृहात दाखल बंधांच्या परराज्यातील नातेवाईकांची अथवा मित्रांच्या मुलाखती बाबतही वरील प्रमाणेच कार्यपध्दती अवलंबण्यात यावी.

९) तसेच कारागृहातील महिला बंधांसोबत असलेल्या लहान मुलांची कारागृह परिसरातील बालवाडीमध्ये त्यांचे नातेवाईक प्रत्यक्ष भेट घेऊ शकतात.

४. बंधांना वकील भेटी/मुलाखती बाबतची कार्यपध्दती:

महाराष्ट्र शासन परिपत्रक क्र. जेएलएम-१३१६/प्र.क्र.८(भाग-१) तुरुंग-२ दिनांक १४ जून २०१७ तसेच मा. उच्च न्यायालय मुंबई खंडपीठ मुंबई येथील जनहित याचिका क्र. ४६/२०१५ व १६७/२०१५ निर्णय दिनांक १ मार्च, २०१७ रोजी पारित केलेल्या आदेशान्वये वकील भेटीबाबत खालीलप्रमाणे कार्यवाही करावी:

१) वकिलांनी विहित नमुन्यात भेटीचा अर्ज करावा व त्यासोबत बार असोसिएशनच्या ओळखपत्राची छायांकित प्रत जोडावी. वकीलांनी आपले ओळखपत्राची मुळ प्रत संबंधीत अधिकारी/ कर्मचारी यांना दाखवणे आवश्यक.

- २) वकील भेटीचे अर्ज त्याच दिवशी सकाळी ८.०० ते ९.०० दरम्यान मुलाखत नोंदणी कक्षामध्ये स्विकारले जातील व संगणक प्रणाली वरही नोंदणी केली जाईल.
- ३) वकील भेटी साठीची वेळ सकाळी ९.०० ते १०.३० अशी राहिल.
- ४) रविवार व कारागृहीन सुटीच्या दिवशी वकील भेट बंद राहिल.
- ५) कारागृह सुरक्षिततेच्या दृष्टीकोनातून तपासणीच्या अधिन राहून वकीलांना मुलाखत कक्षात प्रवेश देण्यात येईल.
- ६) याशिवाय बंध्याच्या संबंधित वकीलास दुरध्वनीची सुविधा देण्यात येत आहे.
- ७) बंध्याच्या वकीलास ई-प्रिझनमध्ये आणि दुरध्वनी सुविधा देण्यात येत असल्याने वकील भेटीची मर्यादा आठवडयातून चार (४) वेळा पर्यंत देण्यात यावी. आठवडयातून चार पेक्षा जास्त प्रत्यक्ष मुलाखती देण्यात येऊ नयेत.
- ८) वकील भेटीच्या वेळी काही बदल करावयाचा असल्यास त्याची आगाऊ सुचना अधीक्षकांनी निर्गमित करावी.

५. इतर शासकीय आस्थापनांमध्ये जसे बाल सुधारगृह, अनाथालये येथील दाखल असलेल्या मुले-मुली यांची कारागृहातील मातांची भेट घडवून आणणे:

महाराष्ट्र शासन महिला व बालविकास विभाग परिपत्रक क्र. संकीर्ण-२००४/प्र.क्र.-५३/का-३ दिनांक ३१ जानेवारी २००५ अन्वये कारागृहात दाखल झालेल्या महिला बंध्यांपासून विभक्त झालेल्या मुलांची व मातांची भेट घडवून आणण्यासाठी सर्व परिविक्षा अधिकाऱ्यांना खालीलप्रमाणे सुचना देण्यात आलेल्या आहेत:

- १) कारागृहात दाखल झालेली महिला ही कोणत्याही जिल्हयातील असू शकते. तिची व तिच्या मुलाची भेट घडवून आणण्याची जबाबदारी परिविक्षा अधिकाऱ्याची आहे. अधीक्षकांकडून भेटीची तारीख आणि वेळ निश्चित करून कारागृहातील महिलेची व तिच्या मुलाची भेट घडवून आणतील.
- २) कारागृहात दाखल महिलेची व तीच्या मुलाची भेट किमान पंधरा दिवसातून एक वेळा व्हावी या व्यतीरिक्त आपत्कालीन परिस्थितीमध्ये देखील भेट घडवून आणण्यात यावी.
- ३) कारागृहातील पुरुष बंध्याच्या मुलांनाही वरीलप्रमाणे सुविधा अनुज्ञेय राहिल.
- ४) तसेच व्हिडीओ कॉन्फरन्सिंग द्वारे मुलाखत सुविधेचा वापर भेटीसाठी अनुज्ञेय असेल.

६. ई-मुलाखत / व्हिडीओ कॉन्फरन्सिंग द्वारे:

सद्यस्थितीत NIC द्वारे e-Prison हे Software सुरू करण्यात आलेले आहे. त्यामध्ये Administration या Module मध्ये Sub-module - Online Visitor Approval हे देण्यात आलेले आहे. त्याद्वारे प्रत्यक्ष भेट अथवा ई-मुलाखत देतांना खालील सुचनांचे काटेकोर पालन करण्यात यावे:

१) कारागृह नियमावलीतील Chapter XXXI Facilities to Prisoners Section I: Statutory Rules मधिल नियम क्र. ४ मधिल उपनियम (i), (ii), (iii) व (iv) अन्वये न्यायाधिन बंध्यांना आठवडयातून एकदा म्हणजेच महिन्यातून चार वेळा मुलाखत कक्षातून नातेवाईक, मित्र व वकील यांचेशी असे एकूण ५ व्यक्तींना मुलाखत घेता येईल व शिक्षा बंध्यांना पंधरा दिवसातून एकदा म्हणजेच महिन्यातून दोन वेळा मुलाखत अनुज्ञेय केली आहे.

२) न्यायाधिन बंध्यांना देण्यात येणारी ई-मुलाखत ही बंध्यांना यापुर्वी देण्यात येणाऱ्या प्रत्यक्ष मुलाखतीच्या वेळ व संख्येच्या प्रमाणातच (आठवडयातून एक वेळ) देण्यात यावी. परंतु

कोणत्याही परीस्थितीत बंधांना ई-मुलाखत किंवा प्रत्यक्ष मुलाखत या पैकी एकच सुविधा देण्यात येईल.

कारागृहात दाखल असलेल्या भारतीय व विदेशी बंधांना त्यांचे परदेशातील मुले-मुली व नातेवाईकांशी ई-मुलाखतद्वारे / व्हिडीओ कॉलिंगद्वारे उक्त तरतुदीनुसार संपर्क करता येईल. या करीता त्यांचेकडून Undertaking घेण्यात यावे. परंतु सदरची सुविधा पाकीस्तानी बंधांना सदरची सुविधा अनुज्ञेय असणार नाही.

३) मुलाखतीचा हक्क आहे किंवा नाही याबाबत नोंदवही ठेवून तसा शेरा नोंदविण्यात यावा. एखाद्या बंधाचा कारागृहीन गैरवर्तणूकमुळे मुलाखतीचा हक्क काही कालावधीसाठी निलंबित केला असेल तर त्याची नोंद घ्यावी.

४) नातेवाईक जेव्हा बंध्यांची मुलाखत ऑनलाईन नोंदणी करतात तेव्हा त्यातील माहितीचे सर्व रकाने मध्ये परिपूर्ण माहिती भरणे आवश्यक असेल. तसेच त्यांच्या ओळखीचा पुरावा ऑनलाईन नोंदणी फार्म वर नमुद असणे आवश्यक आहे. जेणेकरून सदर मुलाखत ऑनलाईन स्विकारतांना त्यांचे ओळख पुरावा तेथेच तपासून त्यांना मुलाखत देता येईल. (ओळखपत्र पुरावा मध्ये - आधारकार्ड, पॅनकार्ड व नातेवाईकांची ओळख पटविण्यासाठी रेशनकार्ड, मतदार ओळखपत्र, ड्रायव्हिंग लायसन्स ची प्रत असणे आवश्यक राहिल.)

५) वकीलांना बंध्यांसोबत प्रत्यक्ष भेटी ऐवजी **महिन्यातुन ०४ (चार) वेळा** ई-मुलाखत अनुज्ञेय राहिल.

६) बंध्याचे नातेवाईक अथवा सहअपराधी इतर कारागृहात दाखल असल्यास त्यांना ई-मुलाखत सुविधा अनुज्ञेय राहिल.

७) बंध्यांच्या परराज्यातील नातेवाईकांना ई-मुलाखत करीता पडताळणीसाठी त्यांची माहिती ई-मेल किंवा Whatsapp द्वारे मागणी करता येईल.

८) कारागृहातील पाकीस्तानी बंदी वगळून इतर सर्व बंध्यांना ई-मुलाखत सुविधा देण्यात यावी. परंतु सदर मुलाखतीमध्ये गैर प्रकार (Illegal Instruction etc.) होणार नाही याची दक्षता घेणे.

९) कारागृह अधीक्षकांस काही बंध्याबाबत संशय आल्यास पोलीस विभागामार्फत खात्री करतील.

१०) एखाद्या बंध्याच्या बाबतीत संशय आल्यास सदर प्रकरणी SDR/Recording ची तपासणी करून आक्षेपाई बाबी आढळल्यास कायदेशीर कारवाई करण्यात यावी.

अपवादात्मक परिस्थितीमध्ये बंध्यास चार अतिरिक्त दुरध्वनी सुविधा देय केली असून बंध्याच्या नावांवर पीपीसी/ वेजेस नसल्यास दुरध्वनी सुविधा देता येत नसल्यास त्या बंध्यास अधीक्षकांच्या स्तरावर ई-मुलाखत सुविधा देण्यात यावी. मात्र अतिरिक्त मुलाखत अपवादात्मक स्थितीत आणि आपात्कालीन कारणासाठीच द्यावी. सरसकट नियमीत स्वरूपात नाही. प्रत्येक अतिरिक्त मुलाखत/ दुरध्वनी नोंद सुस्पष्ट कारणासहीत नोंदवहीत करावी.

सदर सुविधा शिक्षा तसेच न्यायाधिन बंध्यांना देण्यापूर्वी खबरदारीचा उपाय म्हणून या सोबत जोडण्यात आलेल्या हमीपत्रावर संबंधीत बंध्याची स्वाक्षरी घेऊन अभिलेखावर जतन करून ठेवणे आवश्यक राहिल.

न्यायाधिन / शिक्षाबंदी एका कारागृहातुन अन्य कारागृहात शिस्तभंग कारणास्तव वर्ग केल्यास अथवा बंध्याच्या मुलाखतीकरीता ओळख पटविण्यासाठी बंध्याच्या नातेवाईकांनी खोटी प्रमाणपत्रे सादर केल्याचे निदर्शनास आल्यास तसेच झडतीमध्ये निशिध्द वस्तु उदा. मोबाईल अथवा तत्सम सुरक्षेस घातक वस्तु आढळल्यास सदर बंदयाविरुध्द नियमाधिन उचित कार्यवाही करावी. असा बंदी ०२ (दोन) महिन्यांकरीता वरील नमुद सर्व सुविधेकरीता अपात्र राहिल.

कारागृहातील ज्या बॅरेकमध्ये/ सेलमध्ये अंमली पदार्थ, गांजा, सिमकार्ड, मोबाईल फोन यासारख्या अवैध वस्तु आढळून आल्यास त्या संपुर्ण बॅरेकमधील सर्व बंध्याची एक आठवडयासाठी दुरध्वनी सुविधा बंद करण्यात येईल, याची नोंद घेण्यात यावी. तसेच सदर सुविधेचा गैरवापर होणार नाही याबाबतची खबरदारी घेण्यात यावी. अशा प्रकारे सुविधेचा गैरवापर झाल्याचे निष्पन्न झाल्यास संबंधित कारागृह अधीक्षकांना जबाबदार धरण्यात येईल.

तसेच, बंध्यांच्या मुलाखत बाबतच्या कार्यपध्दतीत शासन, मुख्यालय यांचेकडुन वेळोवेळी केलेले बदल व सुधारीत मार्गदर्शक सुचना लागु राहतील.

सोबत: हमीपत्राचा नमुना.

अभिताभ गुप्ता
(अभिताभ गुप्ता)

अपर पोलीस महासंचालक व
महानिरीक्षक कारागृह व सुधारसेवा,
महाराष्ट्र राज्य, पुणे-०१.

प्रति,

अधीक्षक, मध्यवर्ती / जिल्हा / जिल्हा खुले कारागृहे (सर्व),
प्राचार्य, किशोर सधारालय, नाशिक, अधीक्षक, रत्नागिरी वि. कारागृह,
संपर्क अधिकारी, स्वतंत्रपूर खुली वसाहत, आटपाडी,

- प्रत:**
- १) मा. प्रधान सचिव, गृह विभाग (अ.व सु.), महाराष्ट्र शासन, मंत्रालय मुंबई,
 - २) विशेष पोलीस महानिरीक्षक (कारागृह), पुर्व विभाग, नागपूर,
 - ३) कारागृह उपमहानिरीक्षक, दक्षिण/ पश्चिम/ मध्य/ नाशिक विभाग, मुंबई/ पुणे/
छत्रपती संभाजी नगर/ नाशिक
 - ४) प्राचार्य, दौलतराव जाधव तुरुंग अधिकारी प्रशिक्षण महाविद्यालय, पुणे.

हमीपत्र

मी ----- शिक्षाधीन / न्यायाधीन बंदी क्र. ----- सध्या दाखल -
----- मध्यवर्ती / जिल्हा कारागृह सर्कल क्र. ----- याद्वारे हमीपत्र लिहून देतो की,
महाराष्ट्र कारागृह विभागाने बंध्यासाठी कॉईन बॉक्स सुविधेचा वापर करण्यासाठी स्मार्टकार्ड अदा करण्यात आले असून
सदरचे स्मार्ट कार्ड सुविधा वापरण्याबाबत पुढील सर्व अटी व शर्तीचे बिनशर्त पालन करेन.

१. मला सदरचे स्मार्टकार्ड क्रमांक ----- सुविधा वापरण्यासाठी आवश्यक व नमुद असलेल्या सर्व अटी व शर्ती बिनशर्त मान्य आहेत. सदरच्या अटी व शर्ती मला स्मार्टकार्ड अदा करते वेळी मला समजतील अशा भाषेत वाचून स्पष्ट केल्या आहेत.
२. स्मार्टकार्डच्या प्रत्येक वापरानंतर सदरचे स्मार्टकार्ड मी मंडल तुरुंग अधिकारी यांचेकडे सुपूर्त करेन.
३. सदरचे स्मार्टकार्डद्वारे मी माझे रक्ताचे नातेवाईक / गुन्हेगारी पार्श्वभूमी नसलेले मित्र व वकील या व्यक्तींसोबतच संभाषण करेन. कॉन्फरन्स कॉलद्वारे इतर व्यक्तींशी संभाषण करणार नाही. त्याच प्रमाणे माझ्या गुन्ह्यातील फिर्यादी / साक्षीदार यांचेवर दबाव आणणार नाही.
४. सदर संभाषणाद्वारे जातीय, धार्मिक व राजकीय तेढ निर्माण करणारे संभाषण करणार नाही व प्रशासनाविरुद्ध खोटी तक्रारही करणार नाही. संभाषण दरम्यान देशविघातक कारवाई / खंडणी इत्यादी अपराधी कृत्यांना चालना मिळेल अशी प्रत्यक्ष अथवा प्रत्यक्ष सांकेतिक भाषा वापरणार नाही. असे आढळून आल्यास कायदेशिर कार्यवाहीस मी पात्र राहीन.
५. माझे नातेवाईक, मित्र, वकील हे आमच्यातील होणाऱ्या संभाषणची ध्वनीफीत / रेकॉर्डिंग करून वेगवेगळ्या Social Medial किंवा अन्य Electronic Media वर प्रसारित करणार नाहीत याची मी हमी देतो व असे कृत्य झाल्यास मी स्वर्वस्वी जबाबदार राहीन.
६. दुरध्वनी खर्च माझ्या खाजगी रकमेतून / वेतनातून आगाऊ स्वरूपात कपात करणे मला मान्य आहे. तसेच दुरध्वनी दरात वेळोवेळी झालेली वाढ मला मान्य आहे.
७. स्मार्टकार्ड सुविधा ही हक्क नसून ती सवलत आहे याची मला पूर्ण जाणिव आहे. काही कारणास्तव सदर सुविधा बंद करण्यात आल्यास त्यावर मी हक्क सांगणार नाही.
८. माझेकडून स्मार्टकार्ड गहाळ झाल्यास त्याची सर्वस्वी माझी जबाबदारी असून त्याबाबतचा खर्च माझेकडून वसूल करण्यात यावा.
९. मी स्मार्टकार्ड वापरून केलेले कॉलचे Recording केले जाते व त्याचे भविष्यात आवश्यकता भासल्यास कारागृह प्रशासन त्याचा उपयोग करू शकते याची मला जाणीव आहे.

सदर नियमांचे उल्लंघन केल्यास संबंधीत कायद्यात नमुद असलेल्या शिक्षेस पात्र राहीन. वरील सर्व अटी व शर्ती मला मान्य असून सदर हमीपत्रावर कोणत्याही दबावाशिवाय मी स्वाक्षरी करीत आहे.

तारीख:

बंदी क्र. व नाव -----

कारागृहाचे नाव -----

समक्ष